

Er Danmark en nation af knoklere eller klynkere?

Erhvervscommentar

Af Stig Ørskov

Danskerne arbejder som gale. Døgnet rundt. Hele ugen. På jobbet, derhjemme, via mobilen og på computeren. Danmark er blevet en nation af glade arbejdsmarkomaner, der har svært ved at skelne mellem arbejde og privatliv.

Sådan skrev vi, da vi i påske-dagene begyndte artikellserien 'Nation 24/7' om danskernes besvær med at finde den rette balance mellem arbejds- og privatliv.

Tilmed kunne 47 procent af de adspurgte fortælle, at de ikke gør det for pengenes skyld. De får ganske enkelt ikke nogen betaling for deres overarbejde.

»Det giver ikke længere mening at snakke om arbejdsuger på 37,5 timer«, forklarede Jens Christian Tomboe, professor i sociologi på Aalborg Universitet: »Arbejdet er blevet det mest interessante i vore liv, vi sætter det over alt andet, også fritiden og i nogen grad familien. Derfor arbejder vi gerne mere og længere, end lønnen berettiger«.

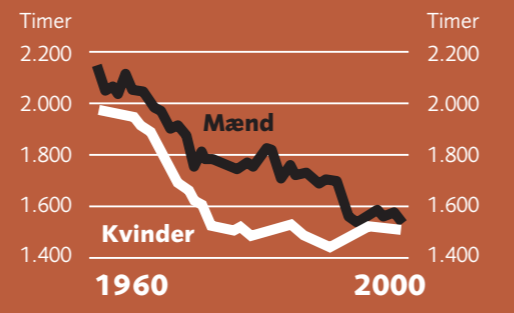
Analysen fra formanden for regeringens Familie- og Arbejdslivskommission var klar: »Der er ingen tvivl om, at rigtig mange danskere har problemer med at håndtere et moderne arbejdsliv«, konstaterede dr. jur. Linda Nielsen.

Fordom eller realitet

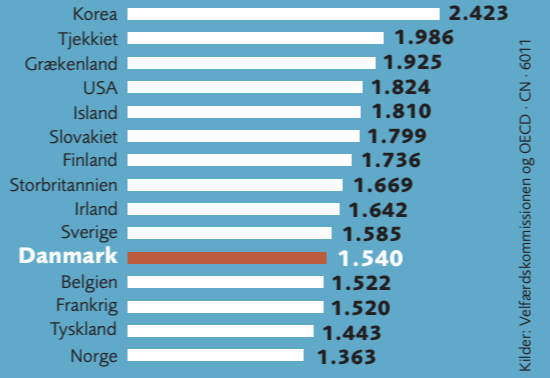
Sammen med resten af kommissionen skal Linda Nielsen inden udgangen af året aflevere en rapport med anvendelser på, hvordan man skaber en bedre balance mellem arbejds- og privatliv.

Kortere arbejdstid

Gennemsnitlig årlig arbejdstid

Gennemsnitlig årlig arbejdstid (antal timer)

ce mellem arbejds- og privatliv.

Men spørgsmålet er, om antagelsen er rigtig. Er nutidens danskere så arbejdssomme, som de bilder sig ind? Og fylder arbejdet så meget, at det er rimeligt at tale om et tidspres?

Det er svært at finde støtte for påstanden i den historiske udvikling. Ser man på de seneste 40 års udvikling, kan man konstatere, at danskernes arbejdstid er dykket markant i takt med

indførelsen af kortere arbejdsuger og længere ferier.

I forhold til 1960, hvor de beskæftigede danskere i gennemsnit brugte omkring 2.100 timer om året på deres arbejde, har der været tale om et fald på cirka 600 timer. I dag arbejder danskere med et job mindre end 1.500 timer om året. Det svarer til, at danske beskæftigede har skruet ned for den egentlige arbejdstid med mere end 10 timer.

Udviklingen er stort set ens for mænd og kvinder. De kvinder, der var på arbejdsmarkedet i 1960, leverede næsten lige så mange arbejdstimer som mændene.

Dovne danskere?

Dertil kommer, at danskerne bruger en stadig mindre andel af livet på arbejdsmarkedet. Ikke alene kommer de senere ud på arbejdsmarkedet, de forlader det

også tidligere og lever meget længere, end man gjorde i 1960.

En 16-årig mand kunne i 1960 se frem til 10 år uden for arbejdsmarkedet, inden han stillede træskoene. I 2001 kunne en 16-årig se frem til 20 år uden erhvervs-mæssig tilknytning.

Sammenligner man med arbejdstiden i andre lande, springer danskerne heller ikke i øjnene som et folkefærd, der er specielt ivrige efter at arbejde. Tværtimod viser statistikkerne, at danskerne arbejder betydeligt færre timer, end tilfældet er i andre OECD-lande. I 2004 var den gennemsnitlige årlige arbejdstid for danskerne 1.540 timer, hvilket var 200 timer mindre end OECD-gennemsnittet.

Umiddelbart er det altså svært at finde belæg for påstanden om, at danskere i særligt omfang skulle være angrebet af arbejdsmarkomaner. Tallene tyder snarere på arbejdsvægring.

Man skal dog tage tallene med et gran salt. For det første tæller statistikken ikke ulønnede timer med. Og for det andet har dan-

skellige verdens højeste erhvervsfrekvens. 72 procent af kvinderne er på arbejdsmarkedet.

OECD-gennemsnittet er blot 56 procent. Da statistikkene over den årlige arbejdstid kun gælder for beskæftigede, skjuler tallene, at erhvervsfrekvensen for kvinder har været støt stigende siden 1960.

Ser man derfor på den samlede arbejdstid for en familie med to beskæftigede, forholder det sig i mange tilfælde sådan, at arbejdstiden er steget, når man måler på arbejdstimer pr. familie. Der er med andre ord blevet mindre tid på hjemmefronten – samlet set.

Men det ændrer ikke ved den kendsgerning, at den enkelte dansker – i historisk og international sammenhæng – har skaffet sig et ganske overkommeligt arbejds- og fritidsliv. I hvert fald målt på timer. Det nærliggende spørgsmål er, om danskerne har så kort tid på jobbet, at det er det, der stresser dem mest.

stg.orskov@pol.dk

Vi afgør selv om vi vil på vinderholdet

Danskerne er blevet lidt bedre til at møde den åbne verden, men det offentlige skal være mere effektivt, fastslår Dansk Industris Hans Skov Christensen.

Interview

Af Stig Andersen

Globaliseringen er blevet et altoverskyggende tema. Og vigtigt. Så vigtigt, at organisationen for hele det danske erhvervsliv, Dansk Industri, har sat sig for løbende at følge danskernes globaliseringsparathed. Og vi er i løbet af det seneste år blevet en lille smule bedre, eller »en kende«, som Dansk Industri konkluderer i den globaliseringsredegørelse, som DI's administrerende direktør, Hans Skov Christensen, offentliggjorde i denne uge.

Al denne snak om globalisering og globaliseringsparathed, hvad er det lige, den går ud på?

»Jamen, globalisering er jo ikke noget nyt. Begrebet har altid eksisteret, for det betyder, at vi beskæftiger os med verden omkring os. Og det er i stadig stigende grad blevet muligt for os at kommunikere med grupper, som vi ikke tidligere har haft tæt forbindelse med. På grund af åbne grænser og nye markedsadgange er vi kommet tættere på hinanden, så stort set hele verden ligger åben og er i kommunikation med hinanden og i stort omfang også handler med hinanden«.

Når DI konkluderer, at vi danskere er blevet en lille smule mere globaliseringsparate, hvad betyder så det?

»At vi på nogle felter er blevet bedre til at møde den åbne verden. Bl.a. når det har med forskning og med vækst og udvikling at gøre. Og når der drejer sig om viden og kompetencer hos den enkelte. Og ikke mindst er vi blevet meget mere fleksible i vore virksomheder«.

Verdensmestre

Når du præsenterer visionerne, der er knyttet til denne globalisering, ligger der lige om i det, at vi her i Danmark skal være verdensmestre. Den samme ambition kan man høre blandt politikerne?

»Det er jo oplagt, at vi gerne vil bruge de muligheder, vi har i vort samfund. Politik vil man jo gerne, at den

danske befolkning skal have det godt, velfærdsmæssigt. Og det har vi nu mulighed for at opfylde, ved at danske virksomheder tjener stadig flere penge i verden omkring os. På grund af globaliseringen kan vi blive rigere, end vi ellers havde kunnet blive«.

Men det vil alle lande vel prøve. Og alle kan vel ikke blive verdensmestre?

»Nej... men det kan ikke bare stilles sort-hvidt op. Mulighederne i globaliseringen kan udvikle en win-win-situation, for hvis den ene bliver stærkere, trækker det andre med sig. Og i Danmark afgør vi i høj grad selv, om vi vil være blandt dem, der forøger vore indkomster. En række ting besluttet på europæisk niveau, men andet besluttet på nationalt, og Danmark afgør selv suverænt, om vi vil være med på vinderholdet. Eller om vi bare vil kunne kalde os middelmådige«.

Taberne

Men hvis vi nu bliver verdensmestre, kan alle så være med. Bliver der ikke nogen, der køres agterud i dette ræs, som der jo er tale om?

»Jo, det risikerer man, men det er jo ikke anderledes end den konkurrence, der hele tiden har været mellem virksomhederne i Danmark. Nu er det bare blevet til en konkurrence mellem virksomheder i hele verden. Og det er oplagt, at man vinder ikke ved bare at fortsætte, som man plejer. Men vi tror, at vi har forudsætningerne for at klare os ganske godt internationalt. Bl.a. fordi vi har historisk tradition for samarbejde i vore virksomheder, for et højt uddannelsesniveau og for at dele vores viden med hinanden. Det er i høj grad ting, der er med til at skabe et vindende hold«.

Men hvad med dem, der køres agterud i konkurrencen?

»Der er selvfølgelig nogen i samfundet, der ikke kan være med til det hele. Men her gælder det jo helt generelt i vort samfund, at jo bedre samfundet som helhed klarer sig, jo større er både den politiske og den folkelige vilje til, at vi tager os ordentligt af samfundets svage«.

GLOBALISERING. Det globale samfund skaber ikke flere svage i samfundet, end der er kommet ud af det konkurrencesamfund, vi altid har haft, mener Hans Skov Christensen, Dansk Industri. – Foto: Anders Birch

Og der bliver nogle tabere i bestræbelserne på at blive globaliseringsparate?

»Jamen, der er jo svage i alle samfund. Men der kommer ikke flere svage ud af det globale samfund, end der er kommet ud af det konkurrencesamfund, vi altid har haft«.

Den tunge ende

Af din globaliseringsredegørelse fremgik det, at det er det offentlige, der udgør den tunge ende?

»Ja, når vi som nu har en meget lav ledighed, og når nogle meget store årgange skal afløses af nogle meget små årgange, så får vi en meget tilspidset arbejdskraftsituation. Og det vil betyde, at kravet til effektivitet i de offentlige serviceydelser vil blive større. Ellers bliver der simpelt hen ikke arbejdskraft nok. Antallet af bl.a. ældre bliver større, og hvis man beslægtet lige så mange, som man hidtil har gjort, for hver person, der er uden for arbejdsstyrken, så bliver der simpelt hen ikke nok tilbage til den private sektor, så vi kan holde gang i økonomien«.

Så vi kan ikke opretholde servicen i den offentlige sektor?

»Det kan vi godt, hvis vi er i stand til at skabe en højere produktivitet i den offentlige sektor, så den enkelte præster mere. Det vil sige enklere arbejdstilrettæggelse. Det håber vi til dels kan ske ved de kommende kommu-

nesammenlægninger. Samtidig kan man registrere, at de steder, hvor der er outsourcet, der er effektiviteten større og mandskabsforbruget dermed mindre«.

Tid til en kop kaffe

Men det, man kan høre, er jo, at hjemmehjælperne ikke engang har tid til at drikke kaffe med de gamle, de skal passe. Det, du siger, tyder ikke på, at der bliver mere tid til kaffe?

»Jeg gør opmærksom på, at arbejdet skal tilrettelægges bedre. Sker det, kan man også få tid til at drikke kaffe. Forudsætningen for at opretholde et højt offentligt serviceniveau er en forøgelse af produktiviteten, og at vi som i andre lande i langt højere grad lader det udføres af

private virksomheder«.

Danskernes globaliseringsparathed er et samspil mellem politikerne, befolkningen og virksomhederne. Du har antydnet, at politikerne er den træge part i dette samspil?

»Vi har et skattesystem, hvor der ikke er incitament til, at folk, der kan, arbejder noget mere. Vi har jo et system, hvor man allerede på et gennemsnitslønniveau begynder at betale rigmandsskat. Derfor oplever vi, at folk ikke bruger deres kræfter fuldt ud, selv om de måske gerne vil«.

Har politikerne ikke forstået det?

»Det har de nok. Men de er ikke sikre på, at de har befolkningen med sig, fordi der er en tro på, at et skattesy-

BLÅ BOG

Hans Skov Christensen

- Administrerende direktør i Dansk Industri, DI
- Tidligere adm. direktør i Dansk Arbejdsgiverforening
- Medlem af bestyrelsen i blandt andet Tivoli A/S, Søren Kierkegaard Forskningscenter og formand for Kristeligt Dagblad

stem med lavere skat på en ekstra arbejdsindkomst vil give færre skatteindtægter. Jeg tror, det er omvendt, at den dynamiske effekt af en større lyst til at arbejde mere vil give flere skatte kroner«.

Men DI's redegørelse fastslår jo, at vi er en lille smule

mere parate til det globale samfund?

»Det nye er nok, at det har befolkningen ikke hele tiden været. Jeg tror, der er alt for mange, der har fået sagt, at hvis man får en lavere skattesats, så går det ud over de svageste i samfundet. Og det vil folk - vælgerne - ikke have. Men det er efter vor opfattelse ikke rigtigt, og det er i høj grad her, jeg ser en bevægelse i samfundet. Den bevægelse regner jeg også med kommer til at slå igen hos politikerne«.

Stig Andersen har i en årrække produceret dokumentarprogrammer for DR 1. Han interviewer ledende erhvervsfolk og politikere om erhvervsforhold for Politiken.

NY Ekstra Bladet SÆRAVIS

Hvad sker der i grunden på Danmarks frækkeste avis? Det kan alle nu få at vide ved at læse særavisen "Tæt på Ekstra Bladet". Første eksemplar er gratis! Avisen er også oplagt i skolernes medieundervisning, og et klasesæt koster bare 99 kr. Mere info på ekstrabladet.dk/skole, hvor særavisen kan bestilles direkte.

Ja tak!

GRATIS EKSEMPLAR

Sæt SEND ET GRATIS EKSEMPLAR

SEND KLASSESÆT (udfyld samtlige felter)

I sæt = 30 eks.: Kun 99,- (123,75 inkl. moms)

Navn: _____

Gade og nr.: _____

Postnr. / By: _____

Skolens navn: _____

EAN nr.: _____

POST

Sendes ufra nr. ret Ekstra Bladet beta ler porto en

Ekstra Bladet

Abonnement-Service

Rådhuspladsen 37

+++ 2835 +++

1782 København V

etbsk©06